

Ueli Seiler-Hugova

Vývoj země a lidstva

Manichejské představy	1
Planetární vývoj Země	2

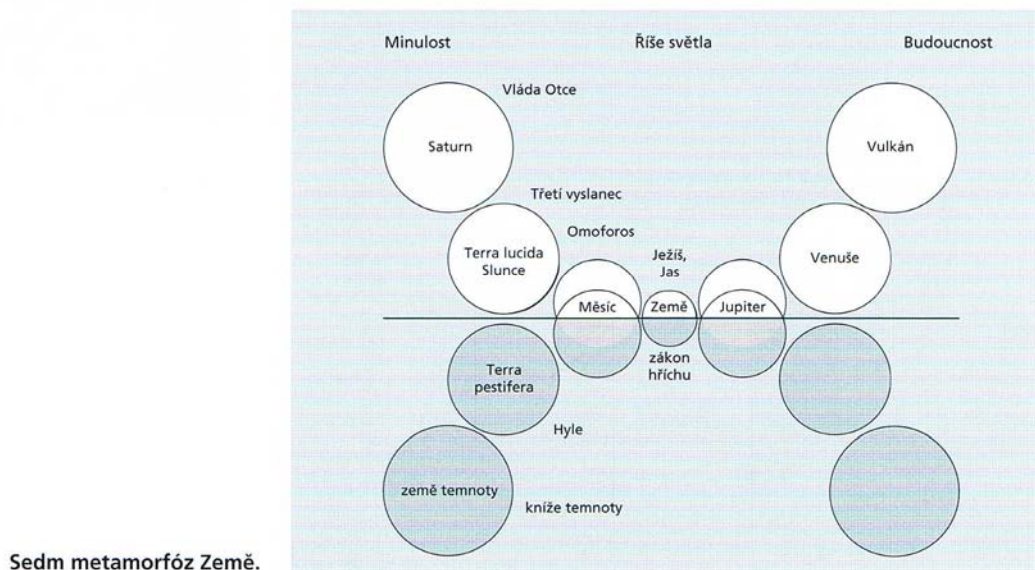
„Dnešní astronom vidí z hvězdné oblohy totéž, co vidí dnešní anatom z člověka.

A tak jako člověk není mrtvola, není ani obsahem dnešní astronomie hvězdná obloha.“

Rudolf Steiner

Manichejské představy

Zajímavé jsou manichejské představy o vývoji Země a lidstva, neboť zahrnují i dávné předplanetární stavy. Představil jsem je ve své knize Barvy vidět, prožívat, rozumět. Číslo dvanáct je základním číslem prostoru. Vše, co získává podobu v prostoru, je podřízeno tomuto číslu; naproti tomu to, co probíhá v čase, se řídí číslem sedm. Tak jako se v První knize Mojžíšově uskutečňuje Stvoření v sedmidenním rytmu, je základem téměř všeho kosmického vývoje číslo sedm. Rudolf Steiner podrobně popsal sedm fází vývoje světa a použil k tomu jména Saturn, Slunce, Měsíc, Země, Jupiter, Venuše a Vulkán. Manichejský obraz světa vykazuje, jak lze vyčíst z manichejské literatury, podobnou strukturu. Nejdůležitější odkaz pochází přímo od Peršana Máního (215-267), který svému králi připomíná: „Víš, že Zemí sedmero jest!“ Mání tím zřetelně poukázal na to, že Země projde sedmi světovými epochami (éóny).

Sedm metamorfóz Země.

V tomto schématu je ukázáno sedm kosmických metamorfóz Země, a to tak, jako by se dole odrážely v tmavém médiu. Vodorovnou čáru, která odděluje svět a temnoty, si tedy můžeme představovat jako temné zrcadlo, srovnatelné s černým onyxem, který pohlcuje hlavní část dopadajícího světla. Sestup z levého horního rohu doprostřed znamená zhutňování a tím potemňování. Vzestup zrcadleného obrazu v levé dolní polovině znamená určité rozjasňování. Z manichejského systému je nám známa Terra lucida a její protějšek, Terra pestifera. Z Kefalaie známe i vládce příslušných planetárních metamorfóz Země. Ve čtvrté kapitole hovoří Mání o čtyřech velkých dnech, které vzešly jeden z druhého. První den, den Saturnu, se tak nachází pod vládou Otce, „Boha Pravdy“. Druhý den, den Slunce, je pod vedením „Třetího Vyslance“, přebývajícího ve světelné lodi.

Zatímco levá strana nákresu sahá do pradávnej minulosti, přináší pravá strana zprávu o daleké budoucnosti Země. Uprostřed máme vlastní „zemský stav“ naší planety, jak ho prožívali manichejci. Promísení světlých a temných aspektů zde již natolik pokročilo, že je dosaženo určité rovnováhy. Tato „Země“ se nachází pod vládou toho, koho Mání nazývá „Ježíš, Jas“.

Planetární vývoj Země

Rudolf Steiner přichází s myšlenkou předchozích vývojových stádií Země, tedy s podobnou představou jako manichejci, a je překvapivé, že jeho již sto let existující a nanejvýš diferenciováný koncept planetárního vývoje Země, jak ho představil v Tajné vědě v nástinu, je především i v astronomických vědeckých kruzích zcela neznámý.

Rudolf Steiner byl původně přírodovědcem a filosofem. Od začátku dvacátého století představil v nesčetných publikacích a přednáškách svou duchovní vědu, která byla komplementární k přírodní vědě. Právě to mu leželo na srdci, aby duchovně vědecké skutečnosti byly prezentovány zrovna tak exaktně jako přírodovědná témata. Výsledky, ke kterým dospěl, jsou vsutku revoluční, protože staví základní principy obvyklé vědy na hlavu, lépe řečeno na nohy. Jestliže obvyklá věda stále ještě vychází z toho, že hmota byla stvořena jako první, pak Rudolf Steiner ukazuje,

že hmota v dnešním smyslu je právě až posledním kamenem stvoření. Duch tedy nevznikl z hmoty, ale hmota z ducha.

Moderní vědě se dodnes nepodařilo vytvořit z hmoty život, duši nebo dokonce ducha, a naopak opačný proces vidíme ve všech duchovních, duševních a živých bytostech. Proto není až tak překvapivé, že Rudolf Steiner nechává svět vzniknout tvořivým působením andělských hierarchií. To jsme viděli i v Dantově Božské komedii a v Binggeliho *Primum mobile*. Nejranější stádium Země nazývá Steiner „Starý Saturn“. Tady je teprve stvořen čas. Vše prostupuje teplo. Tedy: na počátku bylo teplo. V tomto stádiu jsou položeny zárodky budoucích lidí. Poprvé existuje něco „dřívějšího“ a něco „pozdějšího“.

V následující evoluční fázi, kterou Rudolf Steiner nazývá „Staré Slunce“, se rodí světlo. Tím začíná existovat i prostor. Teplo „Starého Saturnu“ se zhutňuje v plynnou formu. Tento skok je pozoruhodný, neboť teplo samotné není hmotné v obvyklém smyslu, přesto však zde, ve „slunečním stavu“ Země, dává vzniknout něčemu plynnému. V tomto stádiu jsou navíc položeny zárodky pro rozmanitost zvířat. Nyní dospívá vývoj raných stádií Země do stádia „Starého Měsíce“. K času a prostoru teď přistupuje metamorfóza, vnitřní a vnější pohyb. Stvoření na „Starém Měsíci“ utvářejí rostlinné životní síly. Vedle tepla a vzduchu je nyní hlavním živlem vodnatost.

Teprve pak se v novém stádiu rodí naše vlastní Země, v níž dostává své místo také pevná hmota. Pevnost, pozemskost nyní tvoří základ naší Země. Pozvolna se v pevné hmotě vtělují nejprve rostliny, které již předtím existovaly v éterné formě, potom zvířata, která jsou doma v astrální oblasti („Staré Slunce“), a lidé, jejichž založení je duchovní („Starý Saturn“).

Tato evoluční řada - nejprve duchovní sféra (teplo), potom duševní (světlo), pak životní (vodnaté) a teprve potom hmotná (mrtvé) — je obrácením obvyklého darwinistického myšlení, které předpokládá nejprve to primitivní, z něhož odvíjí to, co je diferencovaně duchovní.

Učení o čtyřech živlech ohni, vodě, vzduchu a zemi, jak je u Aristotela nacházíme jako stěžejní pilíř jeho světonázoru, se tak stává základní strukturou evolučního učení. Právě u alchymistů se cvičí toto proměňování skupenství nahoru i dolů. Oheň, teplo je tu duchovně-božským živlem, který umožňuje „chymickou svatbu“, dosažení vyšší celistvosti. a o to přece jde: Jak dosáhneme prakticky a myšlenkově vyšší jednoty, v níž můžeme sami sebe prožívat jako člověka s duchem, duší a živým tělem? Věda, která vylučuje živou, duševní a duchovní složku, bude navždy končit v akademické slepé uličce.

Steinerova myšlenka čtyř (před)stádií Země je jako vzpomínka obsažena ve všech procesech Země a lidí. Tady si jako příklad můžeme uvést, jak lze tyto čtyři fáze procesu najít v rozhodování: během své dlouholeté činnosti ředitele většího anthroposofického vzdělávacího zařízení a zejména jako vedoucí ekonomického oddělení jsem poznal, že dobrá rozhodnutí potřebují své „planetární“ přípravné fáze: nejprve je nutné teplo motivace (Saturn), abychom se nějakým problémem vůbec zabývali. Pokud se nepodaří toto morálně-duchovní srdeční teplo pro určitou „věc“ vyvinout, je další průběh marný. Pak následuje panoramatická fáze: „věc“ musí být osvětlena duševním světlem a vzduchem („Staré Slunce“), pokud možno prostorově ze všech stran. Dnes se tomu říká „brainstorming“. Pak se má „věc“ zhutnit v různých živých úsudcích („Starý Měsíc“). Stále ještě však musí být projednávána v poddajném, vodnatém stavu. Teprve teď nastává zemité, často osudové „rozhodnutí“. Toto „rozdělení ve vodnatém živlu je výsledkem alchymistického

procesu, procesu krystalizace (sal). Rozhodnutí bývá často bolestné, že s konečnou platností vylučuje ostatní možnosti.

Mnoho takových procesů, například vznik podob v rostlinném světě, vznik tvarů zvířat, tvořivé činy lidí, je „rozhodujících“ teprve tehdy, až jsou pozemsky vtěleny. Tato díla však nesou všechny vzpomínky na duchovní, duševní a živoucí síly procesů, a jsou proto pravými uměleckými díly, jak to manifestuje také Země jako jedinečná modrá planeta.